

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۰/۰۱/۲۴

داکتر محمد آجان مرزی

نگاهی به اوضاع اقتصادی جهان

قسمت اول

مقدمه

سطح رشد اقتصاد جهان، طوریکه تحلیلگران اقتصاد پیشبینی کرده بودند، در سال ۲۰۱۹ میلادی در مقایسه با سال های ۲۰۱۶ - ۲۰۱۸ میلادی کمتر بود. درینجا بایست رشد اقتصادی کشورهای صنعتی، رویه انکشاف و کشورهای در حال ظهور با توجه به شرایط سیاسی اقتصادی و اجتماعی متفاوت شان مورد مطالعه قرار گیرد. باوجود دلایل گوناگون رشد منفی اقتصاد در کشورهای منفرد، در شرایط جهانی شدن اقتصاد، رشد اقتصادی کشورهای بالای همدیگر تأثیر مستقیم و یا غیرمستقیم دارد. به گونه مثال بلند رفتن نرخ ربح بانک مرکزی در اضلاع متحده امریکا نه تنها تأثیر نسبتاً منفی کوتاه مدت بالای اقتصاد این کشور دارد، بلکه در قدم نخست اقتصاد کشورهای در حال رشد و اقتصادهای در حال ظهور را نیز متضرر میسازد. در بخش های بعدی این نوشته تلاش می کنم که دلایل رشد بطی اقتصاد جهان را در سال های اخیر بصورت مختصر مورد مطالعه قرار دهم.

منحیث دلایل نرخ رشد کم اقتصاد جهان در سال ۲۰۱۹ میلادی و قبل از آن میتوان از قیمت نفت خام بنابر تنشهای جیوپولیتیکی، سیاست حمایتی اضلاع متحده امریکا، که تاحدی باعث مجادله اقتصادی بین اقتصادهای ملی بزرگ جهان شده است، سیاست پولی کشورهای، به خصوص کشورهای رشد یافته، تردیدهای ناشی از Brexit، تحریمات اقتصادی در برابر کشورهای در حال رشد و در حال ظهور، سیاست های نادرست اقتصادی برخی از کشورهای و همچنان در برخی از کشورهای از بقایای معضلات بعد از بحران مالی سالهای ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ میلادی نام برد. رشد اقتصاد جهان به اساس ارقام صندوق وجهی بین المللی در سال ۲۰۱۸ میلادی در حدود ۳،۶ درصد بوده و برای سال ۲۰۱۹ میلادی در حدود ۳،۳ درصد پیشبینی شده بود (صندوق وجهی بین المللی - ۲۰۱۹). اما رشد حقیقی اقتصاد جهان به اساس تازه ترین ارقام صندوق وجهی بین المللی در سال ۲۰۱۹ میلادی صرف ۲،۹٪ بود.

سیاست حمایتی:

سیاست حمایتی یکی از دلایل مهم کاهش رشد تجارت بین المللی و در نتیجه نرخ رشد کمتر اقتصاد جهان است. سیاست حمایتی در اقتصاد شکل تعرفه ای و غیر تعرفه ای را دارا میباشد. دول با مداخله در معاملات خارجی و یا به عبارت دیگر در تجارت خارجی تلاش می ورزند که محصولات داخلی را در برابر محصولات خارجی حمایت کنند. به این ترتیب سیاست حمایتی را می توان منحیث یک عمل متأثر کردن تجارت خارجی به منظور حمایت از اقتصاد ملی تعریف کرد. به خصوص کشورهای در حال رشد در دهه های اخیر قرن بیست با استفاده از سیاست حمایتی تلاش کردند تا صنایع کشورهای شانرا در مراحل ابتدائی رشد و انکشاف در برابر محصولات ارزانتر از کشورهای که مولدیت کار شان بلندتر و مصارف تولید شان پائینتر بود، حمایت کنند. برخی از کشورهای در حال رشد در امریکای جنوبی و هم در آسیا درین کار شان به موفقیت هائی در رشد اقتصاد ملی شان دست یافتند. در مجموع میتوان اهداف ذیل را جهت استفاده از سیاست حمایتی تذکر داد:

- حمایت از سکتورهای اقتصاد ملی در برابر رقبای نیرومندتر خارجی،
- بهبود بیلانس تأدیبات کشور،
- ارتقای اشتغال داخلی،
- کاستن وابستگی به خارج،
- ارتقای عواید دولت به واسطه تعرفه های گمرکی،
- بهبود بخشیدن به نسبت تبادل،
- تعرفه های متقابل در برابر تعرفه های گمرکی خارجی (گرین - ۲۰۱۷).

وضع تعرفه های گمرکی بالای محصولات خارجی یکی از مهمترین شکل سیاست حمایتی است. طوریکه در بالا تذکر داده شد، دولت با استفاده ازین سیاست در ضمن حمایت محصولات داخلی عواید اضافی از تعرفه های گمرکی

را نیز بدست می آرد. ایجاد سهمیه ها نیز یکی از راههای حمایتی است که در چوکات آن برای واردات به کشور یک سهمیه معین تعیین میشود. دولت همچنان میتواند جهت حمایت اقتصاد ملی با استفاده از سیاستهای معین پولی، عرضه اسعار خارجی را در اقتصاد ملی محدود ساخته و به این ترتیب واردات را بصورت غیرمستقیم کاهش دهد. اما استفاده از این راه در شرایط جهانی بودن اقتصاد دشوار است. بسیاری از کشورها جهت رشد صادرات شان محصولات صادراتی را از طریق سبیدی ها ا رزانتز ساخته و به این ترتیب قابلیت رقابت این محصولات را در بازارهای بین المللی بالا می برند. در سالهای اخیر به خصوص کشور چین از این سیاست استفاده کرده است. ابزار اقتصادی دیگری را که کشورها در تجارت خارجی شان مورد استفاده قرار داده می توانند موانع اداری، استانداردهای ایمنی و صحتی و استانداردهای حمایت محیط زیست هستند.

به این ترتیب می توان گفت که کشورها با ابزار و وسایل مختلف اقتصادی از سیاست حمایتی به اشکال مختلف آن استفاده می کنند. به اساس ارقام سازمان جهانی تجارت (WHO)، اتحادیه اروپا بالای لیبیات ۲۵۸٪ تعرفه گمرکی را وضع میکنند. در هند بالای برخی از محصولات نساجی ۸۸٪ تعرفه های گمرکی وضع می شود. " اعضای سازمان جهانی تجارت بین ماه اکتوبر سال ۲۰۰۸ میلادی تا ماه می سال ۲۰۱۹ میلادی، در مجموع ۱۵۹۴ اقدامات محدود کننده تجارت را براه انداختند. از ماه اکتوبر سال ۲۰۱۸ میلادی تا ماه می سال ۲۰۱۹ میلادی، تنها کشورهای گروه G20 اقدام محدود کننده را به حجم تجاری تخمینی ۳۳۵،۹ میلیارد دلار امریکائی اعمال کردند. " (فدراسیون صنایع آلمان - ۲۰۱۹).

تجارب نشان داده اند که سیاست های حمایتی تجارت جهانی و در نتیجه رشد اقتصاد جهان را متضرر می سازد. بطور مثال مقرره سموت هالی (Smoot-Hawley) در سال ۱۹۳۱ میلادی در اضلاع متحده امریکا، که در چوکات آن بالای ۲۰۰۰۰ محصولات وارداتی تعرفه های گمرکی بصورت اوسط ۲۰٪ وضع شد، باعث ۶۷٪ تقلیل در تجارت جهانی شد (مجله بورگین، ۲۰۱۸).

اینگونه سیاست های حمایتی، به خصوص از جانب کشورهای رشد یافته، کشورهای کمترین انکشاف یافته و در حال رشد را بیشتر از همه متضرر میسازد. کشورهای انکشاف یافته با وضع تعرفه های گمرکی بالای محصولات زراعتی، مالداری و هم منسوجات ضربه شدیدی را به اقتصاد ملی کشورهای کمترین رشد یافته و روبه انکشاف می رساند. صادرات کشورهای کمترین رشد یافته تا به حد زیاد محصولات زراعتی، منسوجات و موادخام است. این کشورها، باتوجه به ارتجاعیت عایداتی و قیمت تقاضا، در برابر سیاستهای حمایتی کشورهای پیشرفته هیچ کاری را در مناسبات اقتصادی جهان انجام داده نمی توانند. تقاضای عایداتی به صادرات این کشورها پائین است، یعنی با بلند رفتن عاید در جهان تقاضا به صادرات کشورهای کمترین انکشاف یافته ازدیاد نمی یابد. از جانب دیگر ارتجاعیت تقاضا به محصولات این کشورها بر اساس قیمت ارتجاعی است و به این ترتیب نمی توانند در بازار های بین المللی از وسایل سیاست حمایتی استفاده کنند.

سیاست حمایتی اضلاع متحده امریکا و سایر کشورهای انکشاف یافته در شرایط امروزی اقتصادی جهان نه تنها تأثیرات منفی را بالای سایر کشورها به شمول کشورهای در حال رشد وارد می کند، بلکه اقتصاد خود این کشورها را نیز متضرر می سازد. بطور مثال رئیس جمهور اضلاع متحده امریکا، ترامپ، با استفاده از این سیاست میخواست کسر بیلانس تجارت را در کشور کاهش دهد، اما در نتیجه دیده شد که کسر بیلانس تجارت کشور بیشتر شد، که در پهلوی سیاست حمایتی یکی از علل دیگر آن کاهش مالیات بود. از همان آغاز وضع تعرفه ها، این سیاست حمایتی کشور از نظر هیچ یک از کارشناسان اقتصادی باعث کاهش کسر در بیلانس تجارت کشور شده نمیتوانست. دلایل این وضعیت را نباید در تجارت خارجی به ذات خود، بلکه در ساختار اقتصادی کشور جستجو کرد. بیلانس تجارت این کشور از سالیان دراز بدین سو کسر دارد. یکی از دلایل این کسر عدم تناسب بین سطح پس اندازها و مصرف در کشور است، بدین معنی که سطح مصرف در تناسب با سطح پس اندازها بلند است. دلیل برای این انکشافات دخول سرمایه هنگفت پولی به این کشور است که با استفاده از آن عدم تناسب میان پس اندازها و مصرف متعادل میشود. این کشور مصارف اشرا را به واسطه سرمایه پولی خارجی تمویل میکند. اینکار شاید در کشورهای کمتر رشد یافته باعث ایجاد معضلات جدی اقتصادی شود، اما اقتصاد ملی اضلاع متحده امریکا نیرومندترین اقتصاد در جهان بوده و تا زمانیکه این واقعیت صدق می کند، کشور نیز بدون محدودیت از سرمایه پولی خارجی جهت تمویل قسمت زیاد مصارف اش استفاده کرده می تواند.

ضمناً کاهش مالیات نیز جهت رونق دادن به فعالیت های اقتصادی به موفقیت نه انجامید. خانم فرانسیس کوپولا در صفحه انترنیت مجله فوربیس مینویسد: "کاهش مالیات در جهت "بازدهی" ناکام شده است و کسری بودجه ایالات متحده را تا بالاترین سطح آن از زمان رکود اقتصادی بالا می برد. پول اضافی در جیب های امریکایی ها به جای صرفه جویی، مصارف استهلاکی را افزایش می دهد: برخی از این مصارف به طور ناگزیر برای کالا های خارجی

مهمتر از همه اینکه، طوریکه در بالا تذکر داده شد، عدم موجودیت یک روش روشن در مورد بیرون شدن بریتانیه از اتحادیه اروپا برای یک مدت زمان نسبتاً طولانی باعث عدم اطمینان در مورد پلانهای اقتصادی تصدیق شده و به این ترتیب سطح سرمایه گذاریها تقلیل یافت. این نکته را انسیتوت تحقیقات اقتصادی آلمان (DIW) نیز در نتیجه ارزیابی تحقیقات تازه اش در ماه اکتوبر سال جاری تأیید کرده است، اینکه حالت عدم اطمینان در مورد سرنوشت بریتانیه باعث یک نوع حالت خودداری مؤلدين از سرمایه گذاری شده است. به اساس این تحقیقات از زمان ريفراندم در مورد (Brexit)، نرخ رشد سالانه جمهوری فدرال آلمان ازین جهت سالانه ۰،۲٪ فروکش کرده است که به این ترتیب کاهش رشد اقتصاد ملی کشور بعد ازین ريفراندم از سال ۲۰۱۶ میلادی بدین سو ۰،۸٪ بوده است (دوچی ویلی، ۲۰۱۹).

منابع:

- ۱- صندوق وجهی بین المللی، گزارش - نگاهی به اقتصاد جهان، ۲۰۱۹ (World Economic Outlook Reports) (در خط)، [اینجا ببینید کلیک](#): (تاریخ دسترسی: ۱۲/۱۶/۲۰۱۹)
- ۲- گرین، حمایتگرایی در تجارت جهانی. تعریف، اهداف و ابزار حمایتگرایی، ۲۰۱۷ (Protektionismus im globalen Handel. Definition, Ziele und Instrumente des Protektionismus) (در خط) [اینجا ببینید: کلیک](#) (تاریخ دسترسی: ۱۲/۱۶/۲۰۱۹)
- ۳- فدراسیون صنایع آلمان، حمایتگرایی زیان آور است: کشورها چگونه بازارهای شانرا نارسان می سازند، ۲۰۱۹ (Protektionismus schadet: Wie Staaten ihre Märkte abschotten) (در خط)، [اینجا ببینید: کلیک](#) (تاریخ دسترسی: ۱۲/۱۶/۲۰۱۹)
- ۴- مجله بورگین، حمایتگرایی اضلاع متحده کشورهای روبه انکساف را چگونه تهدید می کند، ۲۰۱۸ (How US Trade Protectionism Threatens Developing Countries) (در خط)، [اینجا ببینید: کلیک](#) (تاریخ دسترسی: ۱۲/۱۶/۲۰۱۹)
- ۵- مجله Forbes، چرا کاهش مالیات رئیس جمهور ترامپ کسر تجارت اضلاع متحده را بیشتر میسازد؟، ۲۰۱۸ (Why President Trump's Tax Cuts Are Making The U.S. Trade Deficit Bigger) (در خط)، [اینجا ببینید: کلیک](#) (تاریخ دسترسی: ۱۲/۱۶/۲۰۱۹)
- ۶- جیم تانکرسلی، نیویارک تایمز، کاهش مالیات توسط ترامپ چگونه باعث ارتقای کسر به یک بلیون دالر امریکائی می شود، ۲۰۱۸، \$1 Trillion (How the Trump Tax Cut Is Helping to Push the Federal Deficit to \$1 Trillion) (در خط)، [اینجا ببینید: کلیک](#) (تاریخ دسترسی: ۱۲/۱۶/۲۰۱۹)
- ۷- Bank of England، در مرکز توجه - حمایتگرایی در تجارت و چشم انداز جهانی، ۲۰۱۹ (In focus - Trade protectionism and the global outlook) (در خط)، [اینجا ببینید: کلیک](#) (تاریخ دسترسی: ۱۲/۰۱/۲۰۲۰)
- ۸- روزنامه Financial Times، اقتصاد، بریتانیه از رأی بریکسیت بدین سو - در شش جدول، ۲۰۱۸ (The UK economy since the Brexit vote — in 6 charts) (در خط)، [اینجا ببینید: کلیک](#) (تاریخ دسترسی: ۱۲/۰۱/۲۰۲۰)
- ۹- روزنامه Tagesspiegel، سخت، سخت تر، بریکست، ۲۰۱۹ (Hart, Härter, Brexit) (در خط)، [اینجا ببینید: کلیک](#) (تاریخ دسترسی: ۱۵/۰۱/۲۰۲۰)
- ۱۰- دوچی ویلی، قیمت بریکسیت برای اقتصاد جقدر خواهد بود؟، ۲۰۱۹ (Was kostet der Brexit die Wirtschaft?) (در خط)، [اینجا ببینید: کلیک](#) (تاریخ دسترسی: ۱۵/۰۱/۲۰۲۰)

ادامه دارد

د پانو شمیره: له ۴ تر ۴